

§ 48

Årsredovisning Region Norrbotten 2021

Dnr 163-2022

Regionstyrelsens beslut

Regionstyrelsen föreslår regionfullmäktige besluta att

1. Godkänna årsredovisning Region Norrbotten 2021 med tillhörande bilagor.
2. Göra avsättning till resultatutjämningsreserv (RUR) med 878 mnkr.

Reservation

Glenn Berggård (V) reserverar sig mot beslutet.

Yttrande till beslutsförslaget

Regionen har ett mycket bra ekonomisk resultat för 2021. Resultatet för helåret uppgår till 1 693 mnkr. Av resultatet är 718 mnkr hänförligt till finansnetto på grund av ökat marknadsvärde av pensionsportföljen och är inte tillgängligt för att säkra verksamhet. Verksamhetens resultat uppgår till 975 mnkr. Trots coronapandemin och den stora påverkan som den haft på regionens verksamheter har den pågående omställningen gett en betydande effekt. Den uppskjutna vård, som är en effekt av att vård som inte är akut har fått skjutas på framtiden, kommer att hanteras de kommande åren. Tandvården har stora bemanningsproblem och särskilda åtgärder krävs för att komma tillrätta med bristsituationen.

Sammanfattning

Ekonomiska resultatet är positivt med 1 693 mnkr vilket är 637 mnkr bättre än budget.

Det finansiella målet att balanskravsresultatet ska uppgå till en (1) procent av skatter, statsbidrag och utjämning uppnås med god marginal.

Den samlade bedömningen av de strategiska målen för perioden visar att inget av de 6 strategiska målen helt har uppnåtts, fem har delvis uppnåtts och ett mål har inte uppnåtts. En samlad bedömning av måluppfyllelsen för regionens finansiella mål och verksamhetsmål resulterar i bedömningen att Region Norrbotten, med hänsyn taget till omständigheterna (coronapandemin), har en delvis god ekonomisk hushållning för 2021.

Ärendets behandling under sammanträdet

Glenn Berggård (V) föreslår bifalla punkt 1 i det liggande förslaget och att avslå punkt 2 till förmån för eget yrkande om att det egna kapitalet ökas med 878 mnkr.

Beslutsgång

Ordföranden ställer det liggande förslaget avseende punkt 1 under proposition och finner att regionstyrelsen bifaller förslaget.

Ordföranden ställer det liggande förslaget avseende punkt 2 mot Glenn Berggårds förslag och finner att regionstyrelsen bifaller det liggande förslaget.

Ärendet

Region Norrbottens ekonomiska resultat är positivt med 1 693 mnkr vilket är 1 184 mnkr bättre än budget.

Verksamhetens resultat är 975 mnkr, vilket är 95 mnkr sämre än föregående år men 626 mnkr bättre än budget.

Verksamhetens resultat har belastats av engångskostnad för förändrade livslängdsantaganden i pensionsskultsberäkningen på 236 mnkr. Nettokostnaderna blir därför 5,4 procent högre än förra året. Nettokostnadsutvecklingen exkluderat engångskostnaden på 236 mnkr är dock låg (2,4 procent).

Under stor del av året har verksamheterna bedrivit covidvård och den planerade verksamheten har varit neddragen med minskade kostnader och förloerade intäkter som följd. Tillgänglighetsuppföljningen visar på långa väntetider inom flera områden.

I resultatet ingår covidrelaterade kostnadsersättningar från staten med totalt med totalt 669 mnkr, varav merkostnader för covid-verksamhet 2020 med 50 mnkr, merkostnader för covid-verksamhet och uppskjuten vård 2021 med 152 mnkr, kostnader vaccination samt smittspårning med 183 mnkr samt ersättning för PCR-tester, serologitester och snabbtester med 284 mnkr. Ersättning har också erhållits för ökade sjuklönekostnader med 25 mnkr.

Under året har Region Norrbotten fått en tillfällig förstärkning på 6,7 miljoner kronor av Statens kulturråd för att mildra de ekonomiska konsekvenserna av pandemin för de regionala kulturverksamheterna. Staten har också gått in med särskilt riktade medel till kollektivtrafiken. Länstrafiken i Norrbotten ansökte om 19 miljoner kronor för perioden och beviljades 12,1 miljoner kronor.

Divisionerna redovisar ett positivt resultat på 110 mnkr vilket är 110 mnkr bättre än budget, vilket huvudsakligen förklaras med lägre kostnader för neddragen planerad verksamhet, färre anställda och kostnadsersättningar från staten.

Regiongemensamma verksamheter redovisar ett positivt resultat med 433 mnkr huvudsakligen hänförligt till kostnadsersättning från staten samt ej förbrukade medel för vårdval, primärvård och privata vårdgivare. Verksamheterna under regionala utvecklingsnämnden har ett underskott på 3 mnkr

jämfört med budget vilket är hänförligt till överskott inom kulturverksamheterna och underskott för kollektivtrafiken.

Skatteintäkterna ökar som följd av en förbättrad skatteunderlagsprognos. Finansnettot uppgår till +718 mkr vilket är 558 mnkr bättre än budget och förklaras med ökning av pensionsportföljens marknadsvärde.

Balanskravsresultatet är 972 mnkr vilket i förhållande till skatter, generella statsbidrag och utjämning är 10,4 procent vilket innebär att regionen med god marginal når det finansiella målet på en procent.

Avsättning till resultatutjämningsreserv är möjlig att göra i årsbokslutet med 878 mnkr. Vid avsättning till resultatutjämningsreserv blir balanskravsresultatet 94 mnkr vilket i förhållande till skatter, generella statsbidrag och utjämning då uppgår till 1,0 procent.

Omställningen

Omställningen innebär att kostnadsminskningar och intäktsökningar om totalt 700 mnkr ska genomföras. Vid årets slut har 490 mnkr tagits hem varav 93 mnkr 2019, 235 mnkr år 2020 och 162 mnkr 2021. Under 2022 fortsätter arbetet med att få en ekonomi i balans i divisionerna, då utfallet i de ekonomiska handlingsplanerna 2021 är 88 mnkr lägre än planerat. Dessutom ska ytterligare budgetminskningar på 122 mnkr genomföras enligt beslut i strategiska planen. Dessa budgetminskningar är i huvudsak effektueringar av redan genomförda reduceringar av stab och stöd.

Bland annat har antalet anställda minskat med 536 personer sedan september 2019. Ny divisionsorganisation och en ny organisation för stab- och stödverksamheterna tagits i drift från den 1 maj 2021.

Samlad bedömning av måluppfyllelsen avseende fullmäktiges strategiska mål

Bedömningen av måluppfyllelsen av de strategiska målen är en samlad bedömning, vilket innebär att resultatet för enskilda styrmått och kontrollmått inte nödvändigtvis får avgörande genomslag på måluppfyllelsen, utan även aktiviteter och andra faktorer påverkar.

God ekonomisk hushållning

Den samlade bedömningen av de strategiska målen för perioden visar att inget av de 6 strategiska målen helt har uppnåtts, 5 har delvis uppnåtts och ett mål har inte uppnåtts. Det finansiella målet att balanskravsresultatet ska uppgå till en (1) procent av skatter, statsbidrag och utjämning uppnås med god marginal. En samlad bedömning av måluppfyllelsen för regionens finansiella mål och verksamhetsmål resulterar i bedömningen att Region Norrbotten, med hänsyn taget till omständigheterna (coronapandemin), har en delvis god ekonomisk hushållning för 2021.

Samhälle

Ett livskraftigt län

Den samlade bedömningen är att målet är delvis uppnått för året i betydelsen att planerade insatser är påbörjade men inte färdigställda. Besked om flera etableringar och investeringar i länet under 2021 bidrar till att Norrbotten upplevs attraktivt i arbetet med samhällets omställning. Koordinerande insatser från Region Norrbotten som regionalt utvecklingsansvarig efterfrågas i hög grad. Som ett exempel är arbetet med elnätsanalysen i samverkan med kommuner, myndigheter och energibolag vilket nu formaliseras och blir operativt framgent. Implementeringen av smartspecialiseringsstrategin har tagit viktiga steg under perioden. Nationella beslut om Norrbotniabanan i samband med infrastrukturpropositionen och uppdrag till Trafikverket är gynnsamma för länet. Insatser inom kulturområdet för attraktiva livsmiljöer har genomförts med gott resultat. Påverkansarbetet fortlöper enligt plan.

Medborgare

Trygg norrbottning med god livskvalitet

Den samlade bedömningen är att det strategiska målet delvis är uppnått. Tillgängligheten till hälso- och sjukvården följs inom flera delområden. Utfallet för tredje tertialen 2021 visar på långa väntetider inom flera områden. Detta är huvudsakligen en följd av coronapandemins omfattande påverkan på hälso- och sjukvårdens verksamheter. Andelen patienter som får kontakt med primärvården samma dag som kontakt söktes når inte målet. Andelen patienter som blir färdigbehandlade vid ett besök i folktandvården har ökat något. I Nationella patientenkäten mäts om patienter upplever att väntetider till besök/ behandling är rimliga och om patienten upplever tillräcklig tillgång till den vård de behöver. Norrbotten når inte riktigt upp till samma nivå som riksgenomsnittet, men andelen positiva svar har ökat jämfört med 2019.

Antal patienter som fått fråga om våld i nära relation har minskat under 2021. Målen för Norrbottens hälsosamtal nås inte under året. Förutsättningarna för hälsocentralerna att kunna genomföra hälsosamtal har varit olika under pandemin, sex regiondrivna hälsocentraler har nått målet om minst 30 procent genomförda hälsosamtal. Andel patienter med misstänkt depression eller ångestsyndrom som genomgått en strukturerad suicidbedömning mäts för första gången i år och var 23 procent bland kvinnor och 29 procent bland män.

Inom området regional utveckling är pågående ett viktigt arbete med att ta fram en trafikarta för att optimera trafiken i länet är viktigt. Restriktionerna till följd av pandemin påverkar tillgången till fysiskt kulturutbud. Samtidigt fortsätter pandemin skapa incitament för utökade digitala kulturutbud. Insatser görs för att utveckla och stärka arrangörsledet i Norrbotten. Det finns ett strukturerat arbete för dialoger med nationella minoriteter och insatser inom bland annat Polarbibblo som sammantaget stärker språkutvecklingen. De

satsningar inom kompetensförsörjningsområdet som genomförs har ett positivt utfall.

Verksamhet

God, nära och samordnad vård

Den samlade bedömningen är att det strategiska målet delvis är uppnått. Pandemin bedöms ha haft en viss påverkan på måluppfyllelsen, men inte enbart negativt. Till exempel har andelen vårdbesök som sker digitalt ökat under pandemin, vilket är i linje med visionen om förflyttning mot öppnare vårdformer.

Personcentrerat förhållningssätt betyder att patienten är en aktiv och självklar partner. Här har en förbättring skett av andelen samordnade individuella planer där den enskilde deltagit i framtagandet. Vissa mål uppfylls inom området en samordnad vård utifrån individens behov. Målet om en dokumenterad behandlingsstrategi vid palliativ vård uppnås inte och har försämrats. Inom området bästa tillgängliga kunskap har pandemin men även omställningsarbetet har påverkat möjligheten att arbeta med såväl gapanalyser och införande av personcentrerade och sammanhållna vårdförlopp.

Andelen patienter inom slutna somatisk vård som drabbats av en eller flera vårdskador har ökat 2020 jämfört med 2019. Det är en större andel kvinnor som drabbas av vårdskada jämfört med män. Vårdrelaterade infektioner (VRI) är det största skadeområdet, och trycksår är det näst största skadeområdet. Följsamheten till basala hygienrutiner och klädregler är en viktig del i att förhindra VRI, smitta och smittspridning inom hälso- och sjukvården, inte minst i pandemitider.

Tidigare år har suicid varit den vanligaste vårdskadan som blivit föremål för en anmälan enligt lex Maria. Under 2021 har sju suicid och ett suicidförsök blivit föremål för utredning och anmälan enligt lex Maria. Att patienter faller och skadar sig inom slutenvården är en vanlig vårdskada i regionen. Både antalet fallskador och antalet lex Maria-anmälningar för fallskador har ökat under 2021 jämfört med 2020.

Arbetet med att ta fram en hållbarhetsstrategi har påbörjats.

Behovsstyrd regional utveckling i samverkan

Den samlade bedömningen är att målet är delvis uppnått för året. Verksamheten har en god struktur för samverkan med andra aktörer. Behovet från externa aktörer att nyttja regionen som möjliggörare maa de aviserade etableringarna ökar och verksamheten märker av den ökade efterfrågan och kan komma att påverka verksamhetens samlade förmåga att leverera utifrån uppsatta mål. Arbetet med att genomföra regionala strategier, planer och program fortlöper. Arbetssätt och metoder utvecklas. Samtliga projektstöd hanteras nu inom ramen för Tillväxtverkets system Nyps i och med att kulturstöden gått över till Nyps.

Medarbetare

Hållbar kompetensförsörjning

Med anledning av pandemin har extraordinära insatser krävts för att kunna bedriva vård under 2021.

Personalomsättningen har ökat under året, både vad gäller externa avgångar samt pensionsavgångar. Antalet medarbetare har minskat med 152 tillsvidareanställda och 73 vikarier/tillfälligt anställda medarbetare. Antalet anställda uppgår nu till 6 757 personer.

Den totala arbetade tiden inklusive inhyrd personal till och med december 2021 är 0,5 procent högre jämfört med 2020. Andel kostnad inhyrda av total personalkostnad har ökat från 6,9 procent 2020 till 8,1 procent 2021. Extra-tiden, det vill säga jour och beredskap, övertid och fyllnadstid för egen personal har ökat i jämförelse med 2020, och övertiden har ökat mest.

Regionens chefs- och ledarutveckling har varit pausad sedan 2020 i avvaktan på regionens omställning och den nya organisationsstrukturen. Utbildningsinsatser för medarbetare har varit begränsade på grund av pandemin och omställning.

Sjukfrånvaron, framförallt korttidsfrånvaron, sjunker i jämförelse med de pandemirelaterade höga nivåerna. Dock har långtidsfrånvaron under året legat på en konstant högre nivå. Det främsta skälet till långtidsfrånvaron i organisationen är psykisk ohälsa.

Andelen främjande och förebyggande insatser från Företagshälsan är 66 procent. Under året har individstödet ökat mest bland Företagshälsans tjänster, där stress och oro är anledningar till att medarbetare behöver stödinsatser. Efterfrågan har ökat vad gäller arbetslivsinriktad rehabilitering.

Då ingen medarbetarundersökning har genomförts under 2021 innebär det att flertalet av måtten i medarbetarperspektivet inte kunnat mätas.

Den samlade bedömningen är i och med ovanstående att det strategiska målet till stora delar inte är uppfyllt eller inte varit möjligt att mäta.

Ekonomi

Långsiktigt hållbar ekonomi

Den samlade bedömningen är att målet – långsiktigt hållbar ekonomi – delvis har uppnåtts.

Regionen redovisar ett mycket bra resultat för 2021. Resultatet överstiger det finansiella resultatmålet, trots belastningen med engångskostnader för en ökad pensionsavsättning beroende förändrat livslängdsåtagande med 236 mnkr. Resultatet är påverkat av pandemin och covid-19 vården samt av att planerad verksamhet har varit neddragen under delar av året. Pandemirelate-

rade kostnadsersättningar från staten och ökningen av pensionsportföljens marknadsvärde har också bidragit väsentligt till resultatet. Resultatet har även påverkats av en bra utveckling av skatteintäkterna.

Ett starkt resultat innebär också att regionens soliditet har utvecklats positivt. Soliditeten är nu 16 procent med hela pensionsåtagandet medräknat. Regionen har målet att pensionsportföljen under året ska uppnå 58 procent konsolideringsgrad av pensionsåtagandet. För 2021 är konsolideringsgraden 69 procent och målet är således uppnått. Även likviditeten har stärkts under året.

Regionen arbetar mot en långsiktigt hållbar ekonomi. Omställningen för att minska kostnadsnivån med 700 mnkr har under året genomförts framgångsrikt men är ännu inte helt färdig. En förutsättning är att alla verksamheter har en ekonomi i balans. Divisionerna sammantaget redovisar ett positivt resultat för 2021, där kostnadsersättningar från staten och neddragen verksamhet bidragit, men det finns fortfarande verksamheter med betydande underliggande budgetunderskott. Kostnaderna för kollektivtrafiken ger underskott för året medan kulturinstitutionerna inte har kunnat bedriva ordinarie verksamhet vilket resulterat i ett överskott.

Långsiktigt hållbar ekonomi förutsätter även att regionens verksamheter bedrivs kostnadseffektivt. Regionen har högre kostnader för att producera hälso- och sjukvård än jämförbara sjukhus i riket. Under flera år har också produktiviteten minskat. Det bedrivs ett omfattande arbete med att effektivisera processer och flöden i hälso- och sjukvården vilket också förväntas ge ekonomisk effekt. Målet är att öka produktiviteten och att minska skillnaderna mot riket. Kostnaderna har fortsatt att minska under 2020 och 2021 som en följd av omställningen men också påverkats till följd av att planerad verksamhet minskats på grund av pandemin. Produktionen har dock ökat under 2021 jämfört med 2020 men är ännu en bit ifrån senaste normalåret 2019. Pandemins effekter på produktiviteten för helår 2021 är svåra att bedöma.

Regionen har beslutat att införa produktions- och kapacitetsplanering i hälso- och sjukvården med full implementering under år 2022. Det underlättar ledning och styrning för att uppnå ökad produktivitet.

Uppföljning av Regionstyrelsens internkontrollplan 2021

Uppföljning av Regionstyrelsens internkontrollplan 2021 visar att egenkontroller och rutiner fungerar inom många av de kontrollerade områdena, men en rad åtgärdsförslag har också lyfts fram.

Beslutsförslagets påverkan avseende jämställdhet

I Strategiska planen har Region Norrbotten slagit fast att regionen ska arbeta med jämställdhetsintegrering som strategi och att detta ska integreras i all verksamhet vilket innebär att jämställdhet ska vara en integrerad del av styrsystemet.

I en övergripande bild av Region Norrbottens samlade verksamhet bör det tydligare skrivs ut på vilket sätt som regionen arbetat med jämställdhet. I denna årsredovisning för 2021 saknas det perspektivet i stor utsträckning. Att det inte framgår på vilka sätt som regionens verksamhet och resurser har kommit kvinnor och män till godo skapar otydlighet och osäkerhet över hur regionen når uppsatta mål om att säkerställa en jämställd – och jämlik hälsa för medborgarna, hur regionen uppnår målen om en mer jämställd styrning samt att det inte framgår hur regionen säkerställer arbetet med att jämställdhetsintegrera de globala målen.

Detta innebär att det blir otydligt om regionen prioriterar de åtgärder som krävs för att främja mer jämställda förutsättningar.

Att integrera ett jämställdhetsperspektiv i mål, budgetar och andra styrdokument säkerställer att gemensamma resurser fördelas rättvist och används på ett sätt som leder till ökad jämställdhet. Dessutom bidrar jämställdhetsintegrering till en mer effektiv och hållbar ekonomisk styrning. För att stärka arbetet med jämställdhetsintegrering bör regionen se till att all uppföljning där så är lämpligt beköns och att olika uppföljningsrapporter har ett genomgående jämställdhetsperspektiv som passar syftet med respektive rapport. Årsredovisningen bör sedan sammanfatta och synliggöra resultatet av dessa uppföljningar.

Inför årsredovisning för 2022 bör jämställdhet integreras tidigt i processen och genomgående vara ett synligt och integrerat perspektiv.

Bilagor:

Årsredovisning Region Norrbotten 2021

Bilaga Måluppfyllelse i perspektiv

Bilaga: Produktion, tillgänglighet och kostnadseffektiv verksamhet

Bilaga: Uppföljning av Regionstyrelsens internkontrollplan 2021.

Protokollsutdrag skickas till:

Avdelningsdirektörer

Divisionschefer